

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÇOCUK EDEBİYATI FARKINDALIĞI

PRESERVICE PRIMARY TEACHERS' AWARENESS OF CHILDREN LITERATURE

Arzu ÇEVİK¹ – Merve MÜLDÜR²

Öz

Çocuk edebiyatı, bebeklikten başlayarak ilk gençlik dönemine kadar olan ve bu dönemde çocuğa sunulan tüm edebî ürünleri kapsamaktadır. Bu hususta çocuğun edebiyatla tanışması, okuma sevgi ve ilgisinin temellerinin atılması okula başlama dönemine rastlamaktadır. Çocuğa okuma sevgisi aşlamak, çocukta dil zevki ve bilinci uyandırmak, çocuğun kitaplarla bağ kurmasını sağlamak sınıf öğretmenlerinin temel görevleri arasında sayılmaktadır. Bu bağlamda bir sınıf öğretmenin çocuk edebiyatına yönelik ilgisinin olması ve bu alanın özellikleri ile ilgili farkındalık düzeyinin gelişmiş olması önem taşımaktadır. Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının farkındalık düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına göre desenlenmiştir. Çalışma grubu ölçüt örnekleme göre oluşturulmuş, sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersini almamış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Çocuk edebiyatı farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla öğretmen adaylarına beş soru hazırlanarak araştırmacı tarafından sorular yöneltilmiştir. Veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre çocuk edebiyatı dersini almamış olmalarına rağmen sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatının kapsamı, taşıması gereken özellikler, çocuk edebiyatı yazarında bulunması gereken özellikler, çocuk edebiyatının geliştirdiği alanlar ve çocuk edebiyatı tür ve ürünleri ile ilgili farkındalıklarının olduğu görülmüştür. Bununla birlikte öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünleri ile ilgili olarak daha çok hikâye ve masala odaklandıkları, diğer edebî türlere yönelik farkındalıklarının olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca daha çok klasikleşmiş, çeviri eserleri bildikleri, yeni yazar ve ürünlere yönelik farkındalıklarının olmadığı görülmüştür. Son olarak çocuk edebiyatı ürünlerinde görsel ve yazı arasındaki tutarlığa dikkat etme, estetik unsurları barındırma, çocuk edebiyatının “sevdirme”, “eğlendirme” boyutunda öğretmen adaylarının farkındalıklarının olmadığı dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk metinleri, farkındalık, sınıf öğretmeni adayları.

Abstract

Children's literature covers all literary products from infancy to early youth and presented to the child during this period. In this respect, the introduction of the child to literature and the foundation of love and interest of reading coincide with beginning of school. Instilling love for reading in the child, raising the taste for language and child's consciousness and enabling the child to establish connection with books are considered as some of the primary duties of elementary school teachers. In this context, it is important for an elementary school teacher to have an interest in children's literature and to have a developed awareness level regarding the characteristics of this field. In this study, it was aimed to determine the awareness level elementary school teacher candidates. For this purpose, the study employed the case study method, one of the qualitative research designs. The study group was formed according to criteria sampling. The teacher candidates not taking the Children's Literature course was determined as the criterion. The data were collected through the interview form. In order to measure teacher candidates' children's literature awareness, five questions were developed and administered by the researcher. The data were analyzed using content analysis. According to the study results, although the elementary school teacher candidates did not take the Children's Literature course, they had awareness regarding the scope of the children's literature, the characteristics the literature should have, the characteristics the children's literature writers should have, the areas the literature improve and children's literature genres and products. However, the results revealed that teacher candidates focused more on stories and fairy tales in terms of children's literature products, whereas they did not have any awareness about other literary genres. Furthermore, while they knew more about the classical and translated products, they did not have awareness about new authors and products. Finally, it was noteworthy that teacher candidates did not have awareness about paying attention to the consistency between the visual and the text, about the product having aesthetic elements, and about the dimensions of “products making children love children's literature” and “products entertaining children”.

Keywords: Children's Literature, children texts, awareness, preservice primary teachers.

¹ Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, arzu021@gmail.com, Orcid: 0000-0001-9673-847X

² Süleyman Demirel Üniversitesi, mervemuldur@sdu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-2595-5749

1. GİRİŞ

Edebiyatın temel amacı eğitim olmasa da işlevlerinden birisi bireyin kişilik gelişimine, estetik duyarlık kazanmasına katkı sağlamaktır. Bu bakımdan edebiyat bir nevi eğitici rol üstlenmektedir. Üstlendiği bu misyon ile edebî ürünlere eğitim öğretim sürecinde ihtiyaç duyulmaktadır. Duyulan ihtiyaç çocuğu edebiyatla buluşturmakta ve yeni bir alan olarak çocuk edebiyatı önem kazanmaktadır. Çocuk edebiyatı, çocuğu ve edebiyatı içine alan bir kavram olarak hem edebiyatın hem de eğitimin çalışma alanı olarak nitelendirilmektedir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Çocuk kendisi için yaratılmış edebiyat eserinde, yaşadığı ortamın bir benzerini bulur. Yazılan veya anlatılanla yaşadıkları arasında bağlantı kurma ve karşılaştırmalar yapma fırsatını yakalar, hayatı yaşar. Hem edebiyatla hem de gerçek yaşamla iç içe olan çocuk edebiyatının kendine bir alan olarak yer bulması özellikle ülkemizde geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısına denk gelmektedir (Şimşek, 2014; Yağcı, 2007). Bu bakımdan çocuk edebiyatı kapsamı, ürünleri, değerlendirilmesi yeni bir alan olarak yer bulmakta ve bu alana dair oluşan farkındalık da yeni yerleşmektedir.

Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2003). Çocuk edebiyatı denildiğinde hedef kitlesi belli bir edebiyat anlaşılmalıdır (Karatay, 2007). Hedef kitlesi olması çocuk edebiyatını diğer alanlardan ayırmaktadır. Bu kitle 2-14 yaş arasındaki dönem olarak ele alınabilir (Oğuzkan, 2010). Belirli bir hedef kitleyi hedef alarak bu hedef kitlenin gelişimsel özelliklerine uygun bir şekilde yazılması çocuk edebiyatı yazarlarına birtakım sorumluluklar yüklemekte, çocuk edebiyatı ürünlerinin de taşıması gereken birtakım özellikler, ilkeler bulunmaktadır.

Şirin (2007) çocuk edebiyatını “Çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında edebiyat, sanat ve estetik yönden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır.” şeklinde ifade etmektedir. Çocuk edebiyatının temel ilkeleri de “hedef kitlesi çocuk, çocuğa görelilik, çocuksuluktan uzak, çocuğun dünyasına inebilen bir anlayış, çocuğun gelişimine katkı sağlama” şeklindedir (Sever 2003, Şirin 2007, Temizyürek, 2003). Çocuk edebiyatı farklı görevleri de yüklenmektedir. Çocuk edebiyatının bilgilendirme, çocuğa yaşamı tanıtmaya, çocuğun güven ve başarı duygusunu geliştirme, kendine ve çevresine karşı farkındalığını artırma, çocuğun duyusu, zihin, kişilik ve dil gelişimine katkı sağlama gibi üstlendiği pek çok görev de bulunmaktadır (Karatay, 2007).

Genel olarak pek çok sorumluluğu olan bir edebiyat dalı olan çocuk edebiyatı tek başına edebî bir ürün olarak düşünülmemelidir. Çocuk edebiyatı okur-yazar ilişkisinden öte çocuğun çok yönlü gelişimine önemli etkileri bulunan bir edebiyattır. Çocuk edebiyatı ürünleri bu bakımdan sadece "edebiyat" penceresinde değerlendirilemez. Çocuğun kişilik, sosyal ve dil gelişimi ile öğrenme sürecini de içine almaktadır. Nitekim Hans-Heino Ewers, çocuk edebiyatının tarihsel gelişimini “pedagojik, sosyal, edebî” olmak üzere üç temel yaklaşımla incelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Nikolajeva, 1995).

Çocuk edebiyatının taşıdığı misyonlar onun eğitimini de gerekli kılmaktadır. Bu bakımdan başta dil eğitimi veren öğretmenlerin çocuk edebiyatı üzerine birikim sahibi olmaları, bu birikimi mesleki sürece aktarabilmeleri gerekmektedir. Başta dil eğitimi veren okul öncesi, sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik eğitim almaları

önemlidir. Çocuk edebiyatı dersinin asıl amacı, geleceğin öğretmenlerine, çocuk kitaplarının ne anlam ifade ettiğini ve nitelikli bir çocuk kitabının fiziksel ve içerik özelliklerini ayrıntılarıyla öğretmektir. Bu dersi alan öğrencilerin yıl sonunda nitelikli bir çocuk kitabının nasıl olması gerektiğini kuramsal ve uygulamalı olarak öğrenmiş olması gerekir (Temizyürek, 2014, s. 301).

Çocuk edebiyatı üzerine oluşan birikim öğretmen adaylarının mesleki hayatlarını yönlendirecek niteliktedir. Çünkü dil eğitiminin temel aracı metinlerdir ve metni eğitime sunan alan da çocuk edebiyatıdır. Bu durum öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığının olmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle öğretmenlerin çocuklar için kitap seçiminde dil ve anlatım özelliklerinin uygun olmasına dikkat etmelerinin yanı sıra, yazarın aktarmak istediği iletilerin çocuğun gelişim evrelerine uygunluğuna da dikkat etmeleri önemlidir. Öğretmenler, çocukların okuyacağı kitaplarla ilgili bilgi sahibi olmalı, kitapların içeriğini ve vermek istediği mesajları kontrol etmeli, gerektiğinde eğitsel olmayan iletilerle ilgili açıklamalar yapmalıdırlar (Akçay ve Baş, 2015). Bu özeni gösterebilmeleri için de öğretmenlerin bu seçimi yapabilecek duyarlılıkta, çocuk edebiyatı farkındalığı gelişmiş bireyler olmaları zorunludur.

Farkındalık kavramı literatürde üstbilgi terimiyle anılan terimin bir parçasını oluşturmaktadır. Üst bilgi; bireyin kendi bilişsel süreçlerini fark etmesi, izlemesi, denetlemesi ve düzenlemesi için yaptığı işlemleri ifade etmek üzere kullanılan bir terimdir (Karakelle, 2012). Esmer (2017) de üstbilgi, bireyin düşünme süreçlerine ilişkin farkındalığı ve bu süreçleri kontrol etme becerisi olarak ifade etmektedir. Üstbilgi kavramının temelinde kişinin kendisinin ve öğrenme yollarının farkında olma, bilinçli davranma, kendini kontrol, kendini düzenleme ve kendini değerlendirme, planlama, nasıl öğrendiğini izleme ve öğrenmeyi öğrenme kavramları vardır (Gelen, 2004). Dünyaya gelen birey temel dil ve iletişim becerileri ile birçok bilgiyi kaydeder. Günlük yaşamda edinilen tecrübeler, ders dışı etkinlikler, televizyon, internet gibi birçok ortamda farkında olmadan bilgi depolanmaktadır. Bununla birlikte bireyin bu bilgileri kullanabilmesi için bireyin kendinde var olan bilgiye de ne denli sahip olduğunun farkında olması gerekmektedir.

Eğitim fakültelerinin "okul öncesi, sınıf ve Türkçe" öğretmeni yetiştiren ana bilim dallarında "Çocuk Edebiyatı" dersi bulunmaktadır. Bu dersin amacı "*Çocuk edebiyatının gerekli olup olmadığını kavrama. Çocuk edebiyatının dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmesini öğrenme. Alan metinleri doğrultusunda çocuğa yönelik metinlerin özelliklerini tanıma. Çocuk yayınlarında bulunması gereken özellikleri kavrama. Bir çocuk kitabını okuma ve değerlendirme.*" şeklindedir. Türkçe öğretimindeki öğretim alanlarının bağlı olduğu özel alan olan çocuk edebiyatının özellikle okul öncesi, sınıf ve Türkçe öğretmenleri tarafından tanınması ve amaçlı bir şekilde kullanılması son derece önemlidir (Baş, 2015). Okul öncesi öğretmenin attığı çocuk edebiyatı temellerini geliştirecek ve okuma yoluyla öğrencilere kazandırarak çocuk edebiyatı ürünlerini öğrencilere sevdirecek, bu ürünler vasıtasıyla başta okuma olmak üzere öğrencilerin pek çok becerisini geliştirecek olan en önemli kişilerden birisi sınıf öğretmenidir. Bu nedenle sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıkları olması gereklidir. Bu bağlamda bu araştırmada çocuk edebiyatı dersini almamış sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik farkındalığının ne düzeyde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersini almadan öncede ne düzeyde bir farkındalığının olduğunu tespit etmek, bu dersin daha nitelikli bir şekilde yönlendirilmesi ve sınıf öğretmenlerinin bu konuya dikkatlerinin çekilmesi açısından önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma modellerinden durum çalışmasına göre desenlenmiştir. Durum çalışması güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan durumlarda kullanılan araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada zihinsel olarak var olan bilginin ne kadarının farkında olduğu tespit edilmeye çalışıldığı için araştırma durum çalışması niteliği taşımaktadır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu bir devlet üniversitesinin ikinci sınıfında öğrenim gören ve çocuk edebiyatı dersini alan 65 sınıf öğretmeni adayından oluşmaktadır. Çalışma grubu seçiminde “ölçüt örnekleme” tekniği tercih edilmiş, bu ölçüt “çocuk edebiyatı dersini daha önce almamış olmak” şeklinde belirlenmiştir. Bu ölçütün belirlenmesindeki amaç, derse geçilmeden önce geçmişten gelen deneyim, bilgilerinden hareketle öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik farkındalıklarının olup olmadığını tespit etmektir.

2.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde görüşme formları kullanılmıştır. Bu formlar aracılığıyla sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri toplanmıştır. Nitel yöntemlerde sık başvurulan görüşme; insanların perspektiflerini, tecrübelerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım, 1999). Görüşme formu soruları iki araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra bir başka araştırmacının görüşüne sunulmuş ve uygun olduğu yönünde fikir alındıktan sonra uygulanmıştır. Formlar öğrencilere dağıtılmış, veriler öğrencilerden yazılı olarak toplanmıştır. Görüşme kapsamında sınıf öğretmeni adaylarına yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir:

1. Çocuk edebiyatının kapsamı nedir? Çocuk edebiyatı hangi edebî türleri içerisinde barındırır?
2. Çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken özellikler nelerdir?
3. Çocuk kitabı yazarı sizce kimdir? Çocuk kitabı yazarın diğer yazarlardan farkı ne olmalıdır?
4. Sizce çocuk edebiyatı ürünleri bir çocuğun hangi becerilerini geliştirebilir?
5. Aklınıza gelen ilk beş çocuk kitabını sıralayınız.

2.4. Verilerin Analizi

Sınıf öğretmeni adaylarının, çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıklarının incelendiği bu çalışmada görüşme formları aracılığıyla elde edilen veriler tümdengelimsel bir bakış açısıyla incelenmiştir. Bu çerçevede önce var olan temalara ilişkin kodlamalar yapılmıştır. Veriler iki uzman tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde kodlanmıştır. Uzmanlarca ortaya çıkan kodlar birbiriyle karşılaştırılmış, uyum sağlanamayan hususlarda üçünü bir kişinin görüşüne başvurularak uzlaşmaya varılmıştır.

Merriam'a (2013) göre nitel araştırmalarda nicel araştırmalardan farklı olarak varsayım nesnel bir fenomen olmadığı için geçerlik, güvenilirlik yerine ve inanırılık, nakledilebilirlik, güvenilirlik, doğrulanabilirlik kavramları kullanılmaktadır. İnanırılık, veri analiz sürecinde iki veya üç kişinin veri yer almasını ve aynı nitel verileri bağımsız analiz ettikten sonra elde ettikleri bulguları karşılaştırmalarını öngörür. Bu doğrultuda uygulanan görüşme formları belirtildiği üzere analizi yapan kişilerce bağımsız bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca yeterli katılımın sağlanmasına özen gösterilerek eğitim

fakültesinin ikinci sınıfında öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının tamamının katılımı sağlanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Çocuk edebiyatının kapsamına ilişkin bulgular

Çocuk edebiyatının kapsamına ilişkin olarak sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarına “Çocuk edebiyatının kapsamı nedir? Çocuk edebiyatı deyince aklınıza neler geliyor?” sorusu ardından da “Çocuk edebiyatı hangi edebî türleri içerisinde barındırır?” soruları yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çocuk Edebiyatının Kapsamına İlişkin Görüşler

Alt Temalar	Kodlar	f
Çocuğa Görelilik	Çocuğun kavrama seviyesine ve yaş gruplarına uygun eserler	23
	Çocuğun ruh dünyasına hitap eden eserler	3
	Çocuğun ilgisini çeken eserler	1
	Çocuğun seviyesine uygun dil özelliklerini barındıran eserler	1
	Toplam	28
Amaç	Çocuğun hayal gücünü geliştiren eserler	4
	Çocuklara edebiyatı sevdiren eserler	4
	Çocuğu eğiten eserler	4
	Çocuğa okuma alışkanlığı kazandıran eserler	3
	Toplam	15
Toplam	43	

Tablo 1 incelendiğinde sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının kapsamına ilişkin olarak çocuk edebiyatının özellikle çocuğun kavrama ve yaş seviyesine, ruh dünyasına hitap eden eserlerden oluşması (f=28) ile ilgili görüş belirttikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukların hayal güçlerini geliştirme, çocuğa edebiyatı sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırma gibi birtakım amaçlara (f=15) sahip olması gerektiğini de vurguladıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarından bazılarının çocuk edebiyatı dersi kapsamındaki görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğa yönelik geliştirilen bir edebiyat türü olduğunu düşünebiliriz.” Ö29

“Çocuk edebiyatı daha çok çocukluk ve ergenlik çağına uygun olarak verilen eserler bütünüdür.” Ö25

“Çocuk edebiyatı deyince aklıma çocukların hayal güçlerini geliştirmeyi hedefleyen ve bu hedef uğrunda eser verilen edebiyat bölümü geliyor. Kapsamı çocukları içerdiği için daha çok onlara hitap eder.” Ö21

“Çocuklara yönelik hayal gücü gelişimi sağlayan yeri geldiğinde ders çıkarılacak olay örgüleri kurulmuş eğitici ve öğretici eserleri kapsayan edebiyat türüdür.” Ö49

“Çocuk edebiyatı deyince aklıma ilk önce çocuğun edebiyatı olur mu sorusu geliyor, ancak düşündüğümde cevap evet olur, olmalı diye düşünüyorum.” Ö2

Öğretmen adaylarının kendilerine yöneltilen “Çocuk edebiyatı hangi edebî türleri içerisinde barındırır?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Çocuk Edebiyatının Kapsadığı Türlerle İlişkin Görüşler

	f
Hikâye-Öykü	53
Masal	51
Fabl	25
Şiir	14
Destan	7
Çizgi Roman	4
Edebî Türler Tiyatro	3
Anı	2
Fıkra	2
Çocuk dergileri	2
Roman	2
Bilmece	1
Tekerleme	1
Toplam	167

Tablo 2’ye göre öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünleri içerisinde en çok hikâye (f=53), masal (f=51) ve fabl (f=25) üzerinde durdukları, diğer edebî türlere daha az sayıda yer verdikleri görülmüştür.

3.2. Çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken özellikler ile ilgili bulgular

Sınıf öğretmeni adaylarına çocuk edebiyatının “Çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken özellikler nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, sorulara verilen cevaplar doğrultusunda kodlamalar yapılarak alt temalar belirlenmiştir. Oluşturulan alt temalara ilişkin veriler Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3. Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Taşınması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşler

Alt Temalar	Kodlar	f
İçerik	Hayal gücünü geliştiren	21
	Eğitici	14
	Çocuğun yaşına, seviyesine ve ilgisine uygun	13
	Eğlendirici	10
	Ahlaki değerleri geliştiren	5
	Toplam	63

	Dilin sade, açık, anlaşılır olması	21
	Akıcı bir dil kullanılması	5
Dil ve Anlatım	Daha somut, basit ve olay içerikli	3
	Betimlemelere daha fazla yer verilmesi	1
	Argo söz kullanılmaması	1
	Toplam	31
	Etkili görsellerle desteklenmesi	11
	Yazı puntosunun büyük olması	5
Teknik Unsurlar	Sayfa sayısının azlığı	2
	Yazıların görsellerden az olması	2
	Toplam	20
Toplam	Toplam	114

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının taşıması gereken özellikleri içerik, dil-anlatım ve teknik unsurlar olmak üzere üç başlık altında değerlendirdikleri dikkati çekmektedir. Öğretmen adaylarının en çok eserlerin içeriği (f=63) üzerinde durdukları görülmüştür. Çocuk edebiyatı ürünlerinin hayal gücünü geliştirmesi, eğitici, eğlendirici, çocuğun seviyesine uygun ürünlerden oluşması gerektiğini vurguladıkları dikkati çekmektedir. Öğretmen adaylarının ayrıca eserlerin dil ve anlatım (f=31) ve teknik unsurlar (f=20) açısından da birtakım nitelikler taşıması gerektiğine değindikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarına göre çocuk edebiyatı ürünleri sade, anlaşılır, akıcı bir dile sahip olmalı, eserlerde betimlemelerin ve olayların yer aldığı daha somut ifadelerle yer verilmeli ve argodan kaçınılmalıdır. Teknik unsurlar açısından da eserler görseller, yazı puntosu ve sayfa sayısı açısından hassaslıkla hazırlanmalıdır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin taşıması gereken özelliklere ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Çocuk edebiyatının dili daha sade ve açık olmalı diğer edebi ürünlerine göre dil açık seçik olmalı çocuğun kafasını karıştırmamalı olaylar sırasıyla verilmeli.” Ö21

“Eğitici yönü olan ve bunun yanı sıra çocuğun sıkılmadığı zevkle okuyacağı eserler olmalıdır. Zevkle dinlediği eserler bunların yanında görseli de iyi olmalıdır.” Ö16

“Bir kere onların yaşlarıyla uyumlu kitaplar olmalı. Onların anlayacağı bir üslupla yazılmış olmalı. Dili ağır olmamalı. Onların hayal gücünü geliştirmeli ama aynı zamanda onlara bazı bilgiler de öğretmeli. Diğer edebi türlerden farkı bu tür eserler daha çok hayal dünyasını geliştirmeye yöneliktir.” Ö28

“Çocukların okuyacağı yazı puntolarında olmalıdır. Fazla yazı ağırlıklı olmamalı çocukların hayallerinde canlandıracağı bir şekilde görsellerle desteklenmelidir. Konular çocukların ilgisine çekecek düzeyde ve ağır olmamalıdır.” Ö2

“Çocuk edebiyatı hem eğitici hem de eğlendirici özellikler içerisinde olan eserler olmalıdır. Çocuk edebiyatı eserlerinin diğer edebi türlerden farkı daha çok biçim yani yazı, görsellik dilin açıklığı bakımından farkı olmalı. Çünkü küçük yazılmış, görseli az olan bir çocuk kitabı ilgilerini çekmeyecektir.” Ö64

3.3. Çocuk edebiyatı yazarında bulunması gereken özellikler ile ilgili bulgular

Öğretmen adaylarına "Çocuk kitabı yazarı sizce kimdir? Çocuk kitabı yazarının diğer yazarlardan farkı ne olmalıdır?" sorusu yöneltilmiş, sorulara verilen cevaplar doğrultusunda kodlamalar yapılarak temalar belirlenmiştir. Oluşturulan temalara ilişkin veriler Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4. Çocuk Kitabı Yazarının Özellikleri

Alt Temalar	Kodlar	f
Çocuğu Odakta Tutan	Çocuk psikolojisinden anlayan	24
	Çocuk ruhlu olan	9
	Çocuğun yaş ve zekâ seviyesini dikkate alan	7
	Toplam	40
Dil ve Anlatımda Yetkin	Açık ve anlaşılır, sade bir dil kullanan	9
	Dili ve anlatımı etkili olan	6
	Kelime dağarcığı geniş	3
	Toplam	18
Düşünme Becerisi Gelişmiş	Hayal dünyası geniş	12
	Yaratıcı düşünen	3
	Toplam	15
Eğitici	Bilgi veren, eğitici mesajlar kullanan	4
	Kişilik gelişimini etkileyen	2
	Toplam	6
Eğlenceli	Eğlenceli olması	2
	Toplam	2
Toplam		81

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre çocuk edebiyatı yazarının en temel özelliği çocuğu merkeze almasıdır (f=40). Bu çerçevede çocuk edebiyatı yazarı; çocuk psikolojisinden anlamalı, çocuk ruhuna sahip olmalı ve çocuğun yaş, zekâ seviyesini dikkate almalıdır. Dil ve anlatımda yetkin (f=8) olması gereken çocuk edebiyatı yazarı; açık ve anlaşılır bir dil kullanan, kelime hazinesi zengin, anlatımı etkili olan bir yazar olmalıdır. Ayrıca düşünme becerisi gelişmiş (f=15), eğitici (f=6) ve eğlenceli (f=2) olmalıdır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazarı hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“Kitabı yazarken kendi yaşının olduğu gibi değil de bir çocuk gibi bakmayı bilmeli.”
Ö20

“Çocuk kitabı yazarı çocuğun yaşına inebilen kişidir. Çocuk kitabı yazarı diğer yazarlara göre farklı düşünen yaratıcı dünyası gelişmiş, hayal gücü kuvvetli ve çocuklara hitap etmeyi bilen kişiler olmalı.” Ö14

“Çocuk yazarı bence hayal dünyasının gelişmiş olduğu kişilerdir. Mesela bir çocuk yazarının kitabını yazarken o çocuğun onu anlayabileceği kelimelerle bir şeyler anlatması

gerekir. Ayrıca seçeceği görsellerin yazdığı metinle uygunluğunu kontrol etmelidir. Diğer yazarlar ile ayrılan yönü ise çocuk olmalıdır.”Ö31

“Çocuk kitabı yazarı Bence çocuk olmalıdır Evet çocuk gibi düşünebilmeli o isteklere sahip olmalı ve o seviyeye inebilmelidir çocuk hissetmelidir yazar kendini farkı ise çocuğu yaşına göre geliştirmek olmalıdır.” Ö3

3.4. Çocuk edebiyatının geliştirdiği alanlar ile ilgili bulgular

Öğretmen adaylarına "Geçmiş yaşantılarınızı düşünün. Sizce çocuk edebiyatı ürünleri bir çocuğun hangi becerilerini geliştirebilir, Nasıl?" sorusu yöneltilmiş, sorulara verilen cevaplar doğrultusunda kodlamalar yapılarak temalar belirlenmiştir. Oluşturulan temalara ilişkin veriler Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5. Çocuk Edebiyatının Geliştirdiği Alanlar

Alt Temalar	Kodlar	f
Dil Becerisini Geliştirme	Okuma becerisini geliştirme	29
	Kelime hazinesini geliştirme	28
	Konuşma becerisini geliştirme	26
	Dinleme becerisini geliştirme	14
	Yazma becerisini geliştirme	6
	Dil bilgisini artırma	2
	Metin bilgisi farkındalığı kazandırma	2
	Türkçeyi düzgün kullanma	2
Toplam	109	
Düşünme Becerisini Geliştirme	Hayal gücünü geliştirme	24
	Fikir üretebilme yeteneğini geliştirme	4
	Yaratıcı düşünme becerisini geliştirme	3
	Dikkat becerilerini geliştirme	2
Toplam	33	
Kişisel ve Sosyal Gelişimi Sağlama	Kişilik gelişimini sağlama	19
	Değer algılarını geliştirme	10
	Sosyalleşmeyi artırma	2
	Özgüveni artırma	2
Toplam	33	
Toplam	175	

Tablo 5 incelendiğinde çocuk edebiyatının çocuğa kattıkları değerlendirildiğinde sınıf öğretmeni adaylarının "dil becerilerini geliştirme"nin (f=109) etkisinin farkında oldukları

görülmüştür. Düşünme becerilerinin gelişiminde (f=33) çocuk edebiyatının etkili olduğunun farkında oldukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmen adayları çocuk edebiyatının "hayal kurma", "fikir üretme", "yaratıcı düşünme" becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları çocuk edebiyatının kişilik ve sosyal gelişiminde etkisi (f=33) olduğunu ortaya koymuşlardır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının gelişime katkısı hakkında görüşleri şu şekildedir:

“Çocuk edebiyatı ürünleri bir çocuğun kişilik gelişimine okuma ve konuşma becerilerinin gelişmesine neden olur. Mesela çocuk bir masal kitabı okursa burada iyi ve kötüyü ayırt etme yetisi kazanır ve kişilik gelişimine katkı sağlar. Aynı zamanda okuma işlemini gerçekleştirdiği için akıcı ve güzel okumanın yanında konuşma yetisini de kazanır. Fikir üretebilme yeteneği gelişir. Hayal dünyası gelişmiş olduğu için sanatsal faaliyetler açısından kendine özgüveni olan bir birey haline gelir. Belirli bir zaman diliminden sonra dil bilgisi ve metin bilgisinin önemini anlar. Türkçeyi düzgün kullanmaya başlar.” Ö45

“Çocuklara hoşgörüyü anlatan, sevgiyi anlatan kitaplar okutursak bunlar onların kişilik gelişimine yardımcı olur. Kitap okumak çocukların daha akıcı konuşmasına, yeni kelimeler öğrenmesine de yardımcı olur.” Ö20

“Çocuğun ruhsal ve hayal dünyasını geliştirmeli yani iyi ve kötüyü ayırt etmelidir. Bunun nasıl olacağına gelirse eserde zıtlık kavramına yer vermelidir. Bunun yanında okuma yazma becerisini geliştirmelidir.” Ö7

3.5. Öğretmen adaylarının okudukları çocuk edebiyatı ürünleri ile ilgili bulgular

Öğretmen adaylarına “Aklınıza gelen ilk beş çocuk edebiyatı eserini sıralayınız.” sorusu sorulmuştur. Bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. En Çok Hatırda Kalan Çocuk Kitapları

Eserler					
Eser Adı	f	Eser Adı	f	Eser Adı	f
Kırmızı Başlıklı Kız	20	Tavşan İle Kaplumbağa	3	Gümüş Patenler	1
Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler	19	Uyuyan Güzel	3	Karagöz ve Hacivat	1
Keloğlan	16	Açıl Sofram Açıl	2	Kelile ve Dimne	1
Heidi	12	Alaaddin'in Sihirli Lambası	2	Kuyuya Düşen Kedi	1
Pinokyo	10	Beyaz Diş	2	Masal Masal İçinde	1
Falaka	9	Beyaz gemi	2	Moby Dick	1
Küçük Prens	7	Çocuk Kalbi	2	Momo	1
Nasreddin Hoca Hikâyeleri	7	Denizler Altında Yirmi Bin Fersah	2	Nilaya	1
Pollyanna	6	Dünya Çocukların Olsa	2	Nuhbetül Etfal	1
Ali Baba ve Kırk Haramiler	5	Ezop Masalları	2	Oliver Twist	1
Bremen Mızıkacıları	5	Güzel Ve Çirkin	2	Oz Büyücüsü	1
Kaşığı	5	Karga ile Tilki	2	Pal Sokağı Çocuklar	1

Rapunzel	5	Külkedisi	2	Pembe İncili Kaftan	1
Şermin	5	Ökkeş Serisi	2	Peter pan	1
80 Günde Devri Alem	4	Robinson Cruise	2	Pullar Savaşı	1
Alice Harikalar Diyarında	4	Simbad	2	Robin Hood	1
Cin Ali	4	Akıllı Pireler	1	Sakız Sardunya	1
Çizmeli Kedi	4	Ağustos Böceği ile Karınca	1	Sindrella	1
Fareli Köyün Kavalcısı	4	Azad Kuru	1	Şimdiki Çocuklar Harika	1
Kurşun Asker	4	Bir Genç Kızın Gizli Defteri	1	Tilki ile Leylek	1
Ayşegül Serisi	3	Büyük Tuzak Çocuk Romanı	1	Tom Sawyer	1
Dede Korkut Hikâyeleri	3	Çirkin Ördek Yavrusu	1	Topuz	1
Hansel Ve Gretel	3	Denizaltıyı Vuran Kahraman	1	Tüccar Hasan	1
Kibritçi Kız	3	Don Kişot	1	Yalnız Efe	1
Küçük Kara Balık	3	Dünyanın Merkezine Yolculuk	1	Yürek Dede İle Padişah	1
La Fontaine Masalları	3	Fadiş	1	Toplam	246
Şeker portakalı	3	Güliverin Gezileri	1		

Tablo 6'ya göre sınıf öğretmeni adaylarının aklına ilk gelen kitapların “*Kırmızı Başlıklı Kız (f=20), Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler (f=19), Keloğlan (f=16), Heidi (f=12), Pinokyo (f=10)*” şeklindedir. Klasikleşmiş, kimi zaman uygunluğu tartışılmış masalların ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda çocuk edebiyatı dersi almayan sınıf öğretmeni adaylarının farkındalık düzeyleri beklenenin üzerinde çıkmıştır. Genel olarak bakıldığında öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin kapsamı, taşınması gereken özellikler, çocuk edebiyatı yazarında bulunması gereken özellikler, çocuk edebiyatının geliştirdiği alanlar, çocuk edebiyatı tür ve ürünleri ile ilgili farkındalıklarının olduğu görülmüştür. Gönen (1993) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatı hususunda yetersiz bilgiye sahip olduklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte geçen süre zarfında olduğu sınıf öğretmeni adaylarının “Çocuk Edebiyatı” dersi almamış olmalarına rağmen farkındalıklarının geliştiğini görmek mümkündür. Ulusoy ve Altun (2018) okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı ve resimli çocuk kitaplarına ilişkin öğretmen adaylarının algı ve anlayışlarına yönelik farkındalığın çocuk edebiyatı yönünde olduğunu ifade etmişlerdir. Bu da çalışmayı destekleyen bir görüş olarak düşünülmektedir. Hasırcı (2017) çalışmasında öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının taşınması gereken eğitsel ilkelerden yola çıkarak birçok yönünü ele aldığını tespit etmiştir. Bu da öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ile ilgili bir farkındalıklarının olduğunu ortaya

koymaktadır. Örnek olarak gösterilen araştırmalarla ile mevcut araştırma bu anlamda benzerlikler göstermektedir.

Sorulan sorulara ilişkin görüşler tek tek ele alındığında öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının kapsamı çerçevesindeki görüşlerinin ağırlıklı olarak çocuğun yaş ve seviyesine uygun eserler olması odaklı yönünde ağırlık kazandığı görülmüştür. Nitekim Şirin'in (2016) de belirttiği gibi çocuk edebiyatının temel ölçütlerinden biri çocuğa göreliktir, çocuklar için edebiyat "çocuğa görelik ve "çocuk gerçekliği"ne uygun bir edebiyat olmalıdır. Öğretmen adayı, hitap edeceği yaş grubunun psikososyal gelişim özelliklerini iyi bilmeli ve çocukların ilgi alanlarına uygun olan ve edebî nitelik taşıyan eserlere öncelik vermelidir (Turan ve Gerez Taşgın, 2018). Bu ölçüte yönelik öğretmen adaylarının bir bölümünde farkındalığın oluştuğunu söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının işlevi bağlamında hayal gücünü geliştiren, edebiyatı sevdiren, eğiten ve okuma alışkanlığı kazandıran eserler üzerinde durdukları görülmektedir. Çocuk edebiyatı kapsamında çocuğun kitapla kuracağı bağın temelinde "sevgi" olması gerektiği bir başka farkındalık unsuru olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin daha çok "görev" ya da "eğitim" boyutlarını ön plana çıkardıkları söylenebilir.

Araştırmada çocuk edebiyatının kapsamı ile bağlantılı olarak öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünleri ile daha çok hikâye ve masala odaklandıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç Ayrancı ve Aytas'ın (2017) çalışmasıyla örtüşmektedir. Araştırmacılar çalışmalarında mevcut araştırmaya benzer şekilde okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünü olarak zihnine ilk olarak masal, hikâye ve tekerlemelerin geldiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının diğer edebî türlere yönelik bir farkındalıklarının olmaması beklenmeyen bir sonuçtur. Bu durumun öğretmen adaylarının hayatlarında ve özellikle çocukluk dönemlerinde daha çok masal ve hikâye dinlemeleri veya okumalarıyla, diğer edebî türlerle çok fazla karşılaşmamalarıyla veya masal-hikâye dışındaki türlere daha az ilgi duymalarıyla ilişkili olabileceği düşünülebilir.

Araştırmada çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken özellikler ile ilgili olarak sınıf öğretmeni adaylarının dil ve anlatım, içerik ve teknik unsurlar gibi hususlara dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adayları kitapların dil ve anlatım açısından kitapların açık, anlaşılır, akıcı, daha somut, betimlemelere yer veren; içerik açısından hayal gücünü geliştiren, eğitici, çocuğun seviyesine uygun, eğlendirici ve ahlaki değerleri geliştiren; teknik olarak da etkili görsellere yer veren, yazı puntosu büyük ve sayfa sayısı az kitaplardan oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. İlgili literatür incelendiğinde teknik açıdan çocuk edebiyatı ürünlerinin metnin okunmasını kolaylaştırabilecek şekilde hazırlanması, harf büyüklüğünün yaşa göre değişmesi, resimlerin metinle tutarlı olması; anlatım açısından sade, duru, açık, akıcı bir anlatıma sahip olması; içerik açısından da çocuğun anlama ve kavrama düzeyine uygun, değerleri yansıtan, düşünmeye yöneltici ürünlerden oluşması gerektiği vurgulanmaktadır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016; Yalçın ve Aytas, 2005). Bu bağlamda sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin taşınması gereken özellikler açısından farkındalığının olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen adayları daha çok eserlerin eğiticilik, öğreticilik yönü üzerinde durmuşlardır. Hâlbuki çocuk metinleri öğreticiliği öne çıkarttığı kadar estetik de olmalıdır (Dilidüzgün, 2004). Ayrıca görsel ve metin arasındaki tutarlılığa dikkat çeken bir öğretmen adayının olmamasından dolayı öğretmen adaylarının bu konuda farkındalığının olmadığı söylenebilir.

Çocuk edebiyatı yazarında bulunması gereken özellikler açısından sınıf öğretmeni adayları, yazarın çocuk gelişimi hakkında bilgiye sahip, dil ve anlatımda yetkin, düşünme becerisi gelişmiş bir birey olması gerektiğine değinmişlerdir. Şirin (2016) çocuk edebiyatı yazarının taşınması gereken özelliklerin tam olarak sınırlandırılmayacağını belirtmekle birlikte çocuk gerçekliğine uygun dil ve pedagojik alt yapının bir çocuk edebiyatı yazarının

temel yönlerinden sayılabileceğini dile getirmektedir. Bu açıdan da öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazarlarına ilişkin bir farkındalığının olduğu söylenebilir.

Çocuk edebiyatının geliştirdiği alana yönelik olarak sınıf öğretmeni adayları, çocuk edebiyatının dil becerilerine, düşünme becerisine ve kişilik gelişimine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Elde edilen bu sonuç özellikle Ayrancı ve Aytas'ın (2017) çalışmasıyla örtüşmektedir. Araştırmacılar da okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukların dil gelişimini ve bilişsel becerileri geliştirdiğine dair cevaplar verdiklerini belirtmişlerdir. İlgili literatürde de çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun dil, bilişsel, kişilik ve sosyal gelişimine katkısı üzerinde durulmaktadır (Sever, 2003; Veziroğlu ve Gönen, 2012). Bu bağlamda da sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin katkısına yönelik farkındalığının olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının akıllarına gelen çocuk kitapları incelendiğinde öğretmen adaylarının Kırmızı Başlıklı Kız, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler gibi daha çok klasikleşmiş, çeviri eserlerin olduğu görülmüştür. Kuran ve Ersözlü (2009) sınıf öğretmeni ile yürüttükleri çalışmada öğretmenlerin çocuk edebiyatının önem ve gereğine inandıkları, idealde olması gerekenleri bildikleri halde yeni yazar ve eserleri takip etmedikleri, uygulamada çocuğa yönelik farklı eserlere yer vermediklerini tespit etmiştir. Bu araştırmaya benzer şekilde mevcut araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının daha çok çocukluk döneminde kendilerinin okudukları kitapları sıralamaları, öğretmen adaylarının yeni yazar ve ürünleri bilmediklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersini almadan da bazı hususlar haricinde çocuk edebiyatına yönelik farkındalıklarının olduğu görülmektedir. Özellikle okul öncesi, sınıf ve Türkçe öğretmenleri çocuk edebiyatı ile en yakın bağ kuran öğretmenlerdir. Sınıf öğretmeni adayları ile sınırlı olan bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda;

- Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk kitapları ile daha yakın bağ kurmasını sağlamak, çocuk kitaplarının sevme ve eğlenme özelliklerini de göz ardı etmemeleri için çocuk kitaplarının iyi örnekleri ile daha fazla zaman harcamalarını sağlamak hedeflerden biri olmalıdır.
- Sınıf öğretmeni adaylarının özellikle çocuk edebiyatı ürünlerini oluşturan edebî türler ve çocuk edebiyatı ürünleri açısından eksik oldukları görülmektedir. Bu sebeple çocuk edebiyatı dersi kapsamında öğretmen adaylarının edebî türlere ve çocuk edebiyatı ürünlerine yönelik bilgisinin artırılması gereklidir.
- Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarındaki metinler ile görseller arasındaki uyumuna dikkat çeken uygulamalı çalışmalar yaptırılmalıdır.
- Sınıf öğretmeni adaylarının güncel çocuk edebiyatı kitapları ve yazarlarını tanımalarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Sınıf öğretmeni adaylarına yaş grubuna göre kitap seçimi konusunda uygulamalı çalışmalar yaptırılmalıdır.

Kaynakça

Ayrancı, B. B. & Aytas, G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının eğitimde işlevselliği üzerine görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 4226-4240.

Akçay, S. & Baş, B. (2015). Samed Behrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 77-90

- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem A.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 43-55.
- Esmer, Ö. (2017). Üst bilişsel farkındalık ölçeği öğretmen formunun geçerlilik ve güvenilirlik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 955-966.
- Gelen, İ. (2004). Bilişsel farkındalık stratejilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum, okuduğunu anlama ve kalıcılığa etkisi. *XIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya*.
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikâye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88.
- Hasırcı, S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Journal of International Social Research*, 10(51), 717-728.
- Karakelle, S. (2012). Üst bilişsel farkındalık, zekâ, problem çözme algısı ve düşünme ihtiyacı arasındaki bağlantılar. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 237-250.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretim sürecinde masalın işlevi ve önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- Kuran, Ş. B. & Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için rehber* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel.
- Nikolajeva, M. (1995). *Aspects and issues in the history of children's literature*. London: Greenwood Press.
- Oğuzkan, F. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı.
- Sever S. (2003). *Çocuk ve edebiyatı*. Ankara: Kök.
- Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine önsöz. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107(756), 15-58.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Ankara: Kök.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *TÜBAR-XIII-/2003-Bahar/*
- Temizyürek, F. (2014). Çocuk edebiyatı öğretimi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107(756), 301-303.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: PegemA.
- Turan, L. & Gerez Taşgın, F. (2018). Çocuk edebiyatında “şiddet dili” farkındalık ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Rumeli’de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 232-248
- Ulusoy, M. & Altun D. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ve resimli çocuk kitapları ile ilgili metaforları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 17(67), 1206-1221.
- Veziroğlu, M. & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163),

226-238.

Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*. 21(1), 62-71.

Yalçın, A. & Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ.

Yener M. (2007). Masal öykü ve şiirlerle duygu eğitimi. II. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.